

Erfrecht, hoe werkt dat?

Je hoort vaak dat er bij de verdeling van een erfenis veel narigheid en ruzies in de familie ontstaan. Vaak gebeurt het dan dat familieleden geen contact meer met elkaar willen, omdat ze boos op elkaar zijn over de afwikkeling van een erfenis. Deels komt dat voort uit onbekendheid met het erfrecht. Erfrecht is ingewikkeld en in de wet komen veel woorden voor die we niet dagelijks gebruiken. In dit artikel zal ik proberen het erfrecht in grote lijnen en in zo gewoon mogelijk Nederlands te schetsen. Wat is precies een erfenis? De erfenis bestaat uit alle bezittingen van de overledene minus zijn schulden. Een erfenis kan dus ook een negatieve uitkomst hebben. In geval van twijfel kan een erfgenaam een erfenis aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving (beneficiaire aanvaarding). Daarbij worden alle bezittingen en schulden in kaart gebracht. Als de uitkomst negatief is kan een erfgenaam de erfenis afwijzen.

Er zijn twee manieren waarop een erfenis geregeld kan worden. Krachtens de wettelijke regeling: erfopvolging bij versterf of krachtens uiterste wilsbeschikking, lees testament. Als er geen testament is, dan is automatisch de wettelijke regeling van toepassing. In deze regeling wordt iemand erfgenaam door een familierelatie met de overledene. De wet kent daarvoor vier groepen. De belangrijkste groep is die van de partner en de kinderen. Als partner worden gerekend echtgenoot en geregistreerd partner. Onder kinderen vallen ook geadopteerde kinderen en buitenechtelijke kinderen die erkend zijn. Pleegkinderen en stiefkinderen vallen hier niet onder en zijn geen wettige erfgenamen. (Bij testament kunnen ze wel erfgenaam worden.) Als een kind van de overledene al eerder is overleden, treden eventuele kinderen van dat kind in de plaats. De wet noemt dat "plaatsvervulling". Als de overledene geen partner of kinderen had dan komt de volgende groep in beeld, dat zijn ouders, broers en zusters. Als die ook zijn overleden zonder verdere afstammelingen, zoals neven en nichten, dan komen de grootouders en als laatste de overgrootouders of hun afstammelingen. Als die er ook niet zijn vervalt de erfenis aan de Staat de Nederlanden.

Voor dit artikel beperk ik me tot de partner en de kinderen. De partner en de kinderen krijgen ieder een gelijk deel. De kinderen krijgen hun deel niet direct in handen, ze houden een vordering op de langstlevende partner. De langstlevende partner krijgt de beschikking over de hele erfenis en kan doorleven zoals hij of zij gewend was. Vroeger konden kinderen hun erfdeel opeisen met alle narigheid van dien, dat kan nu alleen bij hoge (wettelijke) uitzondering of als dat bij testament is bepaald.

Soms is het beter als er een testament gemaakt wordt. Dat is bijvoorbeeld het geval bij mensen die samenwonen en niet getrouwd of geregistreerd partner zijn. Ook is een testament zinvol als er sprake is van een beetje vermogen of van bijzondere bezittingen, zoals een eigen huis of kunststukken. Met een testament kunnen ook anderen dan familieleden erfgenaam worden. Kinderen blijven altijd recht houden op een deel van de erfenis, dat heet de legitieme portie. In een testament kan van alles geregeld worden. Ik noem hier zaken als voogdij over de kinderen, legaten aan personen of instellingen, het aanwijzen van een executeur (vroeger executeur-testamentair), het toedelen van bepaalde erfstukken, zoals sieraden, familiestukken en dergelijke. Een testament wordt opgesteld door een notaris. Behalve bij testament kunnen bepaalde zaken ook worden nagelaten via een handgeschreven, gedateerd en ondertekend codicil. In een codicil kunnen alleen roerende zaken worden opgenomen zoals kleren, sieraden, boeken, schilderijen etc. In een codicil kan ook worden opgenomen hoe de begrafenis of crematie geregeld moet worden.

U kunt contact opnemen voor een gratis eerste consult. Juridisch Adviesbureau mr. V.A. Andringa, Dalweg 7, Baarn Telefoon 035 - 5436399. www.juridischraadsman.nl.